

Pecunia non olet

Jaarlijks breekt in het voorjaar voor veel leerlingen uit groep 8 van de basisschool een spannende tijd aan. Welke middelbare school zullen zij de komende jaren gaan bezoeken? Deze keuze is niet helemaal vrij. Ouders willen meestal ook iets te zeggen hebben en de keuze wordt verder beperkt door schooladvies en toetsresultaat. Kinderen die naar populaire scholen willen, zitten meestal nog langer in de rats: zou de school van hun voorkeur wel genoeg plek hebben en is het lot hun daarbij gunstig gezind? Met name bij de inmiddels populair geworden gymnasia en gymnasiumafdelingen van scholengemeenschappen en lycea, meestal in de grote steden, bestaat deze extra drempel. De zenuwenperiode is dit jaar net weer voorbij.

Het voornaamste verschil tussen gymnasium en atheneum is dat je op het gymnasium klassieke talen leert, Grieks en/of Latijn, zeg maar dode talen, terwijl je op het atheneum daarvoor in de plaats vaak Italiaans of Spaans kan doen, of bijvoorbeeld een extra bètavak. Wat beweegt kinderen eigenlijk om naar het gymnasium te gaan en om daar ook nog jaarlijks 120 extra studielasturen te besteden, vergeleken met het atheneum, dat ook gewoon opleidt op vwo-niveau?

Vele mogelijke redenen hebben te maken met sociaal en cultureel kapitaal. Een klassieke opleiding geeft een brede algemene ontwikkeling en inzicht in taalstructuur. Een andere reden, waar weinig over gesproken wordt, is economisch. Leiden de opofferingen gedurende zes jaar tot een beter arbeidsmarktperspectief? *Pecunia non olet* ofwel 'geld stinkt niet' is niet voor niets een Latijns spreekwoord.

Voor onderwijs economen is het normaal om het rendement van opleidingen te meten. Toch lijkt er weinig bekend te zijn over de waarde van het gymnasium ten opzichte van het atheneum. Deze meting is relevant voor beleidskeuzes in het voortgezet onderwijs en voor de strategische planning van scholen zelf. Waarschijnlijk is het ook boeiend voor leerlingen, ouders en mogelijk zelfs werkgevers.

Daarom heeft de eerste van deze auteurs deze meting uitgevoerd, onlangs op het Vossius Gymnasium in het kader van het META-onderzoeksproject. Omdat econometrie niet in het vakkenpakket zit van het derde leerjaar (zelfs niet op het gymnasium) werd de hulp van de tweede auteur ingeroepen, tevens de moeder van de eerste.

De data zijn ter beschikking gesteld door onderzoeksbureau SEO dat jaarlijks voor het tijdschrift Elsevier een onderzoek

BOAZ CAHN

Scholier 3e klas Vossius Gymnasium

MIRJAM VAN PRAAG

Hoogleraar aan de Copenhagen Business School

doet over de waarde van vervolopleidingen in het hoger onderwijs. Voor dit onderzoek zijn de meer dan 40.000 respondenten gebruikt die vanuit de basisschool (direct) zijn ingestroomd in het vwo en die deze vooropleiding ook hebben afgemaakt. Van hen had bijna een kwart eindexamen gedaan in ten minste één klassieke taal. Zij vulden een uitgebreide enquête in over hun arbeidsmarktuitkomsten, (voor)opleidingen en achtergrond.

Wat blijkt? Mensen met een gymnasiumdiploma hebben gemiddeld betere arbeidsmarktuitkomsten dan mensen met een atheneumdiploma. Dus gemiddeld een hoger inkomen, minder

moeite met het vinden van werk en werk waarmee ze meer tevreden zijn. Oorzaken? Vermoedelijk selectie: kinderen die voor een gymnasiumopleiding kiezen (en die ook afronden) zijn waarschijnlijk gemotiveerder, hebben een grotere culturele belangstelling en ze komen (dus) vaak uit een hoger opgeleid gezin. Misschien zijn ze ook wel intelligenter.

Om rekening te houden met selectiviteit zijn ook regressieanalyses uitgevoerd. Hierbij wordt gecorrigeerd voor geobserveerde factoren zoals geslacht, afstudeerjaar, ouderlijke achtergrond, cijfergemiddelde en aantal (bèta)vakken. Ook dan hebben mensen met gymnasium een iets hoger inkomen (ruim 1,5 procent) en ze schrijven (ruim 8,5 procent) minder sollicitatiebrieven om aan een baan te komen. Bovendien vinden ze een baan die ze met meer plezier doen. Het significante verschil in bijvoorbeeld inkomen is in omvang vergelijkbaar met het verschil van één extra bètavak of een 1,5 punt hoger gemiddelde op het eindexamen. Het is dus aanzienlijk.

Nu kan het zijn dat de gebruikte correctiefactoren onvoldoende corrigeren voor selectie. Of dat de steekproef niet representatief is, want het gaat immers om een groep afgestudeerden (wo/hbo). Maar mocht er inderdaad een positief rendement zijn, dan zijn er een aantal mogelijke verklarende factoren. Bijvoorbeeld de signaalfunctie van een gymnasiale opleiding aan werkgevers of een positief effect van een klassieke opleiding op arbeidsproductiviteit. Maar ook een grotere inzet en een positievere houding van leerlingen in een gymnasiumklas doordat *peers* in deze veilige omgeving een andere invloed hebben, kan ten grondslag liggen aan dit rendement. Al met al lijkt er alle reden om het gymnasiale onderwijs nader te bestuderen en eventueel op grotere schaal neer te zetten, mocht dit nadere onderzoek de voorlopige resultaten van de eerste auteur niet weerleggen.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders

te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.